

2021թ. Երրորդ եռամսյակի ընթացքում

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի

կողմից կատարված աշխատանքների

Հաշվետվություն

1. «Սևան» ազգային պարկի պահպանություն.

Պահպանության ծառայություններ, աշխատակիցների կողմից պարկի տարածքի արգելոցների և արգելավայրերի տարածքներում ստուգումների և շուրջօրյա հերթապահությունների միջոցով.

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի արագ արձագանքման բաժնի աշխատակիցների կողմից իրականացվել է ամենօրյա հսկողություն՝ անտառային օրենսդրության խախտումների և այլ բնապահպանական խախտումների կանխարգելման, հայտնաբերման ուղղությամբ:

2021 թվականի երրորդ եռամսյակի ընթացքում արձանագրվել է 17 բնապահպանական խախտման դեպք, որից 6-ը՝ ապօրինի ծառահատման, 2-ը՝ ապօրինի ձկնորսության, 1 աղտոտման, 3 ավազի ապօրինի դուրս բերման և 3 ապօրինի շինարարության դեպք:: Առգրավվել է 50 ձկնորսական պոլիէթիլային ցանց: Արձանագրված ապօրինի ծառահատման 6 դեպքերի վերաբերյալ մանրամասները ստորև աղյուսակի տեսքով ներկայացվում է.

N	Ամիս ամսաթիվ	Մասնաճյուղ	Տեղամաս	Պահաբաժին քառակուսի	Հատված ծառերի քանակը	Հատված ծառերի տեսակը	Հատված ծառերի տրամագիծը	Ծավալը
1	05.07.2021թ.	Վարդենիս	Վարդենիս	4-րդ պահաբաժին	3 հատ	Սոճենի	1-24 սմ 1-18 սմ 1-20 սմ	0,69
2	02.08.2021թ.	Արտանիշ	Դրախտիկ	1-ին պահաբաժին, 4-րդ քառակուսի	5 հատ	Բարդի	1-30 սմ 1-30 սմ 1-30 սմ 1-44 սմ 1-32 սմ	3,433
3	26.08.2021 թ.	Նորատուս	Այրիվան	4-րդ պահաբաժին	5 հատ կոճղ իրենց 15 ճյուղավորու մներով	Բարդի	1-22 սմ 1-22 սմ 1-16 սմ 1-16 սմ 1-18 սմ 1-16 սմ 1-20 սմ 1-20 սմ 1-22 սմ 1-22 սմ 1-20սմ 1-16սմ 1-16սմ 1-22սմ 1-18սմ	2,374
4	26.08.2021 թ.	Նորատուս	Այրիվան	3-րդ պահ.	6 հատ	Սոճենի	3-20 սմ 2-24 սմ 1-18 սմ	1,467
5	26.08.2021 թ.	Նորատուս	Այրիվան	3-րդ պահ.	20 հատ	Սոճենի	7-12 սմ 4-14 սմ 3-16 սմ 2-10 սմ 2-8 սմ	1,184

6	27.09.2021 թ.	Նորատուս	Այրիվան	4-րդ քառ.	8 հատ	Սոճենի	1-28 սմ 1-18 սմ 1-34 սմ 1-22 սմ 1-16 սմ 1-24 սմ 1-22 սմ 1-26 սմ	2,537
Ընդամենը								11,685

«Սևան» ազգային պարկի տարածքում երրորդ եռամսյակի ընթացքում արձանագրվել է 7 հրդեհի դեպք, որոնք ՊՈԱԿ-ի աշխատողների և ՀՀ ԱԻՆ հրշեջ փրկակարական ծառայության հետ համատեղ մարվել են:

Հայտնաբերված բոլոր իրավախախտումների վերաբերյալ կազմվել են արձանագրություններ և ուղարկվել են իրավասու մարմիններին՝ համապատասխան ընթացք տալու, իրավախախտողին հայտնաբերելու և պատասխանատվության ենթարկելու համար:

«Սևան» ազգային պարկի տարածքում դեռևս չեն սկսվել աշնանային հերթական և վերահսկողական ստուգումները: ՊՈԱԿ-ի տնօրենի համապատասխան հրամանով կսկսվեն հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին: Ստուգումների արդյունքները կներկայցվեն շրջակա միջավայրի նախարարություն:

Սևանա լճի ափամերձ տարածքներում գտնվող, 1901.5 մետր նիշից ներքև ապօրինի կառուցված շենք-շինությունների ապամոնտաժման աշխատանքներ.

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի միջոցներով շենք-շինությունների ապամոնտաժման համար մեքենամեխանիզմներ ձեռք բերվելուց հետո ՊՈԱԿ-ը նախատեսել է ապամոնտաժել 25 տնտեսվարողների տարածքներում գտնվող 45 միավոր շենք-շինությունները:

- **«Սևան» ազգային պարկի տարածքին սահմանակից համայնքների բնակչության շրջանում բացատրական աշխատանքների իրականացում, այցելուների կենտրոնի և տարածքի այցելուներին տեղակատվության տրամադրում**

Սևանա լճին հարակից համայնքների բնակչության հետ քննարկվել է մարդու և բնության ներդաշնակ փոխազդեցության, շրջակա միջավայրի նկատմամբ բարոյագիտակցական վերաբերմունքի մակարդակի բարձրացմանն ուղղված արդի հիմնահարցերը:

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի Այցելուների կենտրոնը իրականացրել է ուսուցողական-ճանաչողական մի շարք միջոցառումներ.

1. «Անտառային գազաններ»:
2. «Սնկերը արդյոք բույսեր են»:
3. «Սևանա լճի էկոլոգիան»

Կազմակերպվել են բացօթյա ցուցահանդեսներ «Մեկ օր արևոտ եղանակին» և «Սևանա լիճը կտավներում» խորագրերով:

Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների օրը նշելու կապակցությամբ «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի Այցելուների կենտրոնի կողմից իրականացվել է էկոկրթական, էկոգրոսաշրջային, հասարակության բնապահպանական ենթագիտակցության զարգացման և իրազեկության բարձրացմանն ուղղված միջոցառումներ՝

Սեպտեմբերի 14-ին ժամը 15:30-ին

«Սևանա լիճը և բնության արհավիրքները» էկոկրթական սեմինար, որին մասնակցել են Սևանի ավագ դպրոցի 11-րդ դասարանի աշակերտները:

Սեպտեմբերի 22-25-ին քառօրյա ցուցահանդես

«Սևանի ֆաունան և ֆլորան», որի ընթացքում ցուցադրվել են Հ. Իգիթյանի անվան Գեղազիտության կենտրոնի Սևանի մասնաճյուղի սաների աշխատանքները:

Սեպտեմբերի 28-ին ժամը 15:30-ին

«Մաքրությունը սկսվում է մեր բակից» աղբահավաքության միջոցառում՝ մասնակցում են Սևանի Ն. Դազարյանի անվան մարզադպրոցի բոնցքամարտի խմբի սաները:

Երրորդ եռամսյակում Այցելուների կենտրոն է այցելել շուրջ 940 այցելու:

- Ընդհանուր բաժին.

2021 թվականի երրորդ եռամսյակում «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ է մուտքագրվել 821 գրություն, որից 236-ը շրջակա միջավայրի նախարարությունից, 585-ը՝ այլ իարավաբանական և ֆիզիկական անձանցից: Ելքագրվել է 933 գրություն, որից 124-ը՝ շրջակա միջավայրի նախարարություն:

Գործավարության կարգին համապատասխան ստացված գրություններն ու նամակները ժամանակին և պատշաճ ձևով մուտքագրվել են գրանցամատյաններում, այնուհետև հանձնվել են տնօրենին՝ մակագրության: Մակագրված գրությունները հանձնվել են համապատասխան բաժիններ: Իրականացվել է հսկողություն դրանց՝ սահմանված ժամկետներում պատասխանելու համար:

2021 թվականի երրորդ եռամսյակում «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ում աշխատանքի է ընդունվել 18 մարդ, ազատվել է 18 մարդ, արձակուրդներից օգտվել են 70 աշխատող:

Իրավաբանների կողմից 2021թ. 3-րդ եռամսյակի ընթացքում կատարվել են հետևյալ աշխատանքները.

1. ՀՀ ընդհանուր իրավասության առաջին ատյանի դատարաններ են ներկայացվել՝

- 12 հայցադիմումներ գումարի բռնագանձման պահանջով, 1 հայցադիմում գումարի բռնագանձման և պայմանագիրը միակողմանի վաղաժամկետ լուծելու պահանջներով:

- Վճարման կարգադրություն արձակելու մասին 3 դիմում՝ գումարի բռնագանձման պահանջով,

- Դատարան է ներկայացվել 3 հայցադիմումի պատասխան.

- Դատարան է ներկայացվել 2 վճռաբեկ բողոք.

- 3 դիմում կատարողական թերթը հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայություն ներկայացնելու մասին:

- 3 դիմում-միջնորդագիր հայցադիմումից հրաժարվելու մասին:

- 3 դմիմում վճռի օրինական ուժի մեջ մտած լինելու փաստը երկրորդ կնիքով հատատելու մասին:

2. Վարձավճարները ուշացնելու համար 3 վարձակալների ներկայացվել են հողամասի վարձակալության և /կամ/ կառուցապատման իրավունքի տրամադրման մասին պայմանագրերը միակողմանի, վաղաժամկետ լուծելու առաջարկներ:

3. ՀՀ ոստիկանության համապատասխան բաժիններ են ներկայացվել ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցների կողմից կազմված իրավախախտումների վերաբերյալ 3 արձանագրություններ՝ համապատասխան ընթացք տալու համար:

4. Պատասխանվել է թվով 40 գրությունների (դիմումների):

5. Հողի նկատմամբ վարձակալության /կառուցապատման իրավունք ունեցողներին 30.09.2021թ. դրությամբ պարտքի մասով ուղարկվել են թվով 350 ծանուցագիր:

- Տնտեսական սպասարկման բաժին .

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի տնտեսական սպասարկմա բաժնի կողմից 2021թ. երրորդ եռամսյակի ընթացքում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

1. Ստորաբաժանումներին է տրամադրվել դիզելային վառելիք, բենզին, գազ, տնտեսական ապրանքներ և գրենական պիտույքներ:

2. Իրականացվել է շենք-շինությունների և հարակից տարածքների մաքրման աշխատանքներ:

3. Իրականացվել է ավտոտրանսպորտի աշխատանքի, վառելիքի և քսայուղերի շարժի հաշվառում, կատարվել է չորս ավտոմեքենաների ընթացիկ վերանորոգում:

4. Կազմակերպվել և մյուս բաժինների հետ համատեղ մաքրվել և բարեկարգվել է «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի վարչական շենքի հարակից տարածքները, հանրային լողափերում կատարվել է մաքրման և բարեկարգման աշխատանքներ, կատարվել է ծառատնկման աշխատանքներ:

5. Ապահովվել է խմելու ջրի, բնական գազի և էլեկտրաէներգիայի սպառման սարքավորումների անխափան աշխատանքը:

6. Գույքագրվել է «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի կողմից վարձակալության տրված հիմնական այն միջոցները, որոնք ջրածածկ են, կամ գտնվում են կիսաքանդ վիճակում, որի ցուցակները ներկայացվել են նախարարություն:

7. Արագ արձագանքման բաժնի աշխատակիցների հետ համատեղ կատարվել են հանրային լողափերի բարեկարգման աշխատանքներ, «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի ամբողջ անձնակազմը ապահովվել է ամառային և ձմեռային համազգեստներով:

8. Կազմվել են թերությունների ակտեր, տեխնիկական բնութագրեր և ներկայացվել են համապատասխան բաժին՝ գնման ընթացակարգեր կազմակերպելու համար:

- 2021 թվականի երրորդ եռամսյակի համար, համաձայն շրջակա միջավայրի նախարարության և «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի միջև կնքված N ՇՄԼ-ԴՇ-21/03 պայմանագրի, պարկի պահպանության, պարկում գիտական ուսումնասիրությունների, անտառտնտեսական աշխատանքների կատարման ծառայությունների համար 2021թ. համար որպես դրամաշնորհ ՊՈԱԿ-ին տրամադրվել է 221,728,400.00 հազար դրամ, որը փաստացի ծախսվել է ՊՈԱԿ-ի աշխատակիցների աշխատավարձի վարձատրության համար:

2. Պարկի տարածքում գիտական հետազոտություններ.

-Գիտական հետազոտությունների, մշտադիտարկման և կադաստրի վարման բաժնի աշխատակիցների կողմից գիտական հետազոտությունների իրականացում.

2021թ. երրորդ եռամսյակում հիդրոկենսաբանի կողմից ուսումնասիրվել է Սևանա լիճ թափվող Արգիճի և Ծակքար գետերի տարբեր հատվածների ջրերում 20°C-ում և 37°C-ում աճող սապրոֆիտ մանրէների քանակը, կոլի-ինդեքսը (աղիքային ցուպիկների քանակը 1լ. ջրում), ինչպես նաև լուծված թթվածնի և օրգանական նյութի (պերմանգանատային օքսիդացում) պարունակությունը:

Մանրէաբանական հետազոտությունների արդյունքներից ելնելով՝ կատարվել է գետերի ջրերի որակի էկոլոգասանիտարական գնահատում:

Մանրէաբանական հետազոտություններ են իրականացվել նաև Փոքր Սևանի հիմնական լողափերի ջրերի սանիտարական վիճակի գնահատման համար:

Գետ Արգիճի

Ակունք- կատարված մանրէաբանական հետազոտությունների արդյունքում պարզվել է, որ գետի ակունքի ջրերում 20°C-ում և 37°C-ում աճող սապրոֆիտ մանրէների քանակը համապատասխանաբար կազմել է 650 ԳԱՄ/մլ և 170 ԳԱՄ/մլ, իսկ կոլի-ինդեքսը՝ 0,5 հազ. ԳԱՄ/լ: Ջրում լուծված թթվածնի պարունակությունը կազմել է 8.3 մգ O₂/դմ³: Ինչպես նախորդ տարիներին, ակունքում, գետի մյուս դիտակետերի համեմատ, գրանցվել է պերմանգանատային օքսիդացման բարձր արժեք՝ 3 մգO/դմ³, ինչը հավանաբար պայմանավորված է ջրում կախված մասնիկների առատությամբ, ինչպես նաև տարածքում անասնագոմերի առկայությամբ, որոնց հոսքաջրերը լցվելով գետ՝ հարստացնում են այն օրգանական նյութով (աղ.1):

Աղյուսակ 1

Սապրոֆիտ մանրէների քանակը, կոլի-ինդեքսը, լուծված թթվածնի պարունակությունը և պերմանգանատային օքսիդացման արժեքը Արգիճի գետի տարբեր հատվածների ջրերում

17.08.2021թ.

Դիտակետ	Սապրոֆիտ մանրէների քանակ, ԳԱՄ/մլ		Կոլի-ինդեքս, հազ. ԳԱՄ/լ	Լուծված թթվածին, մգO ₂ /դմ ³ ,	Պերմանգանատային օքսիդացում, մգO/դմ ³
	20 °C	37 °C			
Ակունք	650	170	0.5	8.3	3
Ներքին Գետաշենից ներքև՝ ավտոմայրուղում կամրջի	3150	580	50	10.5	1.9

հարևանությամբ					
Գետաբերան	2800	232	4	11.5	1.9

Ներքին Գետաշենից ներքև՝ ավտոմայրուղու կամրջի հարևանությամբ՝ ուսումնասիրությունների արդյունքում պարզվել է, որ գետը հոսելով Մադինա, Վերին Գետաշեն և Ներքին Գետաշեն համայնքների միջով, աղտոտվում է ֆեկալ-տնտեսական հոսքաջրերով, որի հետևանքով վերցված փորձանմուշում, ալյունքի համեմատ, արձանագրվել է մանրէների թվաքանակի աճ:

Այսպես, 20°C-ում և 37°C-ում աճող սապրոֆիտ մարէների քանակը համապատասխանաբար կազմել է 3150 ԳԱՄ/մլ և 580 ԳԱՄ/մլ, իսկ կոլի-ինդեքսը՝ 50 հազ. ԳԱՄ/լ: Ջրում լուծված թթվածնի պարունակությունը կազմել է 10.5 մգ O₂/դմ³, իսկ պերմանգանատային օքսիդացման արժեքը՝ 1.9 մգO/դմ³:

Գետաբերան՝ կատարված հետազոտությունների արդյունքում, պայմանավորված գետի ջրերի ինքնամաքմամբ, նախորդ դիտակետի համեմատ արձանագրվել է հետազոտված մանրէների, հատկապես աղիքային ցուպիկների թվաքանակի նվազում: Այսպես, 20°C-ում և 37°C-ում աճող սապրոֆիտ մարէների քանակը համապատասխանաբար կազմել է 2800 ԳԱՄ/մլ և 232 ԳԱՄ/մլ, իսկ կոլի-ինդեքսը՝ 4 հազ.ԳԱՄ/լ: Ջրում լուծված թթվածնի պարունակությունը կազմել է 11.5 մգO₂/դմ³, իսկ պերմանգանատային օքսիդացման արժեքը՝ 1.9 մգO/դմ³:

Գետ Ծակքար

Ալյունք՝ Ծակքար համայնքի սկզբնամասում բխող հզոր աղբյուրի հաշվին ձևավորվում է գետի հոսքը, ուր թափվում են նաև մոտակա տների ֆեկալ-տնտեսական հոսքաջրերը՝ ենթարկելով այն աղտոտման:

Կատարված հետազոտությունների արդյունքում պարզվել է, որ գետի ալյունքի ջրերում 20°C-ում և 37°C-ում աճող սապրոֆիտ մարէների քանակը համապատասխանաբար կազմել է 2700 ԳԱՄ/մլ և 280 ԳԱՄ/մլ, իսկ կոլի-ինդեքսը՝ 5 հազ.ԳԱՄ/լ: Լուծված թթվածնի պարունակությունը կազմել է 10.2 մգO₂/դմ³, իսկ պերմանգանատային օքսիդացման արժեքը՝ 0,64 մգO/դմ³ (աղ.2):

Աղյուսակ 2

Սապրոֆիտ մանրէների քանակը, կոլի-ինդեքսը, լուծված թթվածնի պարունակությունը և պերմանգանատային օքսիդացման արժեքը Ծակքար գետի տարբեր հատվածների ջրերում

17.08.2021 թ.

Դիտակետ	Սապրոֆիտ մանրէների քանակ, ԳԱՄ/մլ	Կոլի-ինդեքս, հազ.	Լուծված թթվածին,	Պերմանգանատային օքսիդացու
---------	----------------------------------	-------------------	------------------	---------------------------

	20 °C	37 °C	ԳԱՄ/լ	մգO ₂ /դմ ³ ,	մ, մգO/դմ ³
Ակունք	2700	280	5	10.2	0.64
Գետաբերան	3200	590	12	9.5	1.36

Գետաբերան- գետը, հոսելով Ծակքար համայնքի միջով, շարունակվում է աղտոտվել ֆեկալ-տնտեսական և գյուղատնտեսական հոսքաջրերով, ինչի արդյունքում ակունքի համեմատ գրանցվել է մանրէների քանակական աճ և օրգանական նյութի պարունակության ավելացում:

Այսպես, 20°C-ում և 37°C-ում աճող սապրոֆիտ մարէների քանակը համապատասխանաբար կազմել է 3200 ԳԱՄ/մլ և 590 ԳԱՄ/մլ, իսկ կոլի-ինդեքսը՝ 12 հազ.ԳԱՄ/լ: Ջրում լուծված թթվածնի պարունակությունը կազմել է 9.5 մգ O₂/դմ³, իսկ պերմանգանատային օքսիդացման արժեքը՝ 1.36 մգ O/դմ³:

Այսպիսով, ելնելով մանրէաբանական ցուցանիշների (20°C-ում աճող սապրոֆիտ մանրէների քանակ, կոլի-ինդեքս) ստացված արդյունքներից՝ հետազոտված գետերի տարբեր հատվածների ջրերը, համաձայն Ռոմանենկոյի (Романенко и др., 1990) մակերևութային ջրի որակի էկոլոգասանիտարական գնահատման, դասվում են.

Գետ Արգիճի

Ակունք՝ շատ մաքուրից միանգամայն մաքուր կարգի

Ներքին Գետաշենից ներքև՝ ավտոմայրուղու կամրջի հարևանությամբ՝ թույլ աղտոտվածից չափավոր աղտոտված կարգի,

Գետաբերան՝ բավական մաքուր կարգի:

Գետ Ծակքար

Ակունք՝ բավական մաքուր կարգի

Գետաբերան՝ թույլ աղտոտվածից չափավոր աղտոտված կարգի

Համաձայն Ամբրազենի (Амбразене Ж.П., 1974) դասակարգման՝ ըստ 37°C-ում աճող սապրոֆիտ մանրէների քանակի, հետազոտված գետերի տարբեր հատվածների ջրերը դասվում են.

Գետ Արգիճի

- Ակունք՝ մաքուր դասին,
- Ներքին Գետաշենից ներքև՝ ավտոմայրուղու կամրջի հարևանությամբ՝ թույլ աղտոտված դասին,
- Գետաբերան՝ մաքուր դասին:

Գետ Ծակքար

- Ակունք՝ մաքուր դասին,
- Գետաբերան՝ թույլ աղտոտված դասին:

Փոքր Սևանի ռեկրեացիոն գոտիների ջրերում իրականացված մանրէաբանական հետազոտությունների արդյունքները

Փոքր Սևանի ռեկրացիոն գոտիների (լողափեր) ջրերի սանիտարական վիճակի գնահատման համար ուսումնասիրվել է աղիքային ցուպիկների խմբի մանրէների (ընդհանուր կոլիֆորմ) քանակը:

Հանգստի առավել ակտիվ շրջանում, հուլիսի առաջին տասնօրյակում, իրականացված հետազոտությունների արդյունքում պարզվել է, որ ուսումնասիրված լողափերի (Արևիկ, հանրային N1, N2, N3) ջրերում աղիքային ցուպիկների ինդեքսը փոխվել է 200-800 ԳԱՄ/լ սահմաններում: Ինչպես նախորդ տարում, առավել բարձր արժեք արձանագրվել է հանրային N1 և N2 լողափում, ինչը պայմանավորված է վերջինիս առավել ծանրաբեռնվածությամբ (աղ.1):

Աղյուսակ 1

Կոլի-ինդեքսը Փոքր Սևանի հիմնական լողափերի ջրերում

լողափ	կոլի-ինդեքս, ԳԱՄ/լ
հանրային N 1	800
հանրային N 2	400
հանրային N 3	200
Արևիկ	260

Նշենք, որ ըստ ռեկրեացիոն ջրօգտագործման մանրէաբանական նորմերի հիգիենիկ պահանջի (Сан Пин 2. 1. 5. 980-00)՝ ընդհանուր կոլիֆորմ մանրէների քանակը չպետք է գերազանցի 500 ԳԱՄ/100 մլ:

Այսպիսով, համաձայն հետազոտություններից ստացված արդյունքների՝ ուսումնասիրված լողափերի ջրերում շեղումներ չեն արձանագրվել:

Ձկան և խեցգետնի պոպուլյացիաների ուսումնասիրություն մեծ Սևանում և փոքր Սևանում.

2021թ. երրորդ եռամսյակում Սևանա լճում սիգի արդյունագործական որսի ժամանակ ձկնաբանական ուսումնասիրություններ են իրականացվել Սևանա լճի հյուսիսային և հյուսիսարևմտյան ջրային տարածքներում, որոնք հանդիսանում են սիգ ձկնատեսակի ինտենսիվ արդյունահանման վայր: Հետազոտությունների ընթացքում հավաքված փորձանյութերի մշակումը ցույց է տվել, որ լճում սիգի վտառի գլխաքանակը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ ունի կայունացման միտում:

Ուսումնասիրվել են դնովի ցանցերով որսված սիգի չափատարիքային, սննդառության առանձնահատկությունները, սեռը և սեռական արգասիքների հասունացման փուլը և բուժվածությունը:

Փոքր Սևանի տարածքում ձկների հիմնական կուտակումներ հանդիպել են ավելի մեծ խորություններում, քան մեծ Սևանի տարածքում, ինչը կարող է պայմանավորված լինել լճի երկու հատվածների միջև խորքային շերտերի ջերմաստիճանային պայմանների տարբերություններով: Ջրային այդ հատվածներից հանված դնովի ցանցերի մեջ եղած ձկների միջին երկարությունը օգոստոս ամսին կազմել է 30.3 սմ, քաշը՝ 380,0 գրամ: Բուժվածության ցուցանիշը՝ $F=1.38$, $K=1.28$ (Լիճք, մեծ Սևան): Ուսումնասիրվող ժամանակահատվածում հետազոտված առանձնյակները պատկանել են 1⁺, 2⁺ և 3⁺ տարիքային խմբերի, որոնք գտնվել են սեռահասունության երրորդ փուլում: Սեպտեմբեր ամսին փոքր Սևանում Նորատուսի ջրային տարածքից 40×40 մմ և ավել խորշեր ունեցող դնովի ցանցերով որսված սիգ տեսակի ձկների միջին երկարությունը եղել է՝ 30.8 սմ, քաշը՝ 382.7 գրամ: Բուժվածության ցուցանիշը՝ $F=1.32$, $K=1.22$ (Նորատուս, փ. Սևան): Հետազոտված առանձնյակները պատկանել են 1⁺, 2⁺ և 3⁺ տարիքային խմբերի:

Ի տարբերություն նախորդ տարվա՝ 2020 թ. ուսումնասիրված նույն ժամանակահատվածում ձկների խոշոր կուտակումներ հանդիպել են ինչպես փոքր Սևանի, այնպես էլ մեծ Սևանի տարածքում: Ընդ որում վտառի առավել մեծ խտություն է դիտվել լճի համեմատաբար խորը հատվածներում (մեծ և փոքր Սևանի կենտրոնական գոտիներ) և մեծ Սևանի հարավարևելյան հատվածում: Մեծացել է կուտակման գոտիների հանդիպման հաճախականությունը, որը նույնպես վկայում է լճում ձկան ընդհանուր պաշարների որոշակի աճի առկայության մասին:

Հուլիս-սեպտեմբեր ամիսներին ուսումնասիրվել են դնովի ցանցերով որսված սիգի սննդառության առանձնահատկությունները: Սիգի համար հիմնական կեր են հանդիսացել զոոպլանկտոնային օրգանիզմները (դաֆնիաներ, թիոտանի խեցգետնակերպեր, կողալողեր, խիրոնոմիդի հարսնյակներ և թրթուրներ): Աղիների հագեցվածության աստիճանը վկայում է լճում սիգի կերային բազայի առատության մասին:

Ուսումնասիրությունների ժամանակ ջրի մակերեսային շերտի ջերմաստիճանը օրվա տարբեր ժամերին լճի տարբեր խորության գոտիներում տատանվել է 16.0° C-20.0° C սահմաններում:

2021թ. երրորդ եռամսյակում Սևանա լճում ուսումնասիրություն է կատարվել կարասի կենսաբանական վիճակը: Մեծ Սևանում կարասի բաշխվածության ամառային ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ Լիճքի արգելոցում այդ ձկնատեսակը հանդիպել է 6-8 մետր խորությունների վրա, երբ ջրի ջերմաստիճանը տատանվում էր 20-21° C սահմաններում: Ուսումնասիրվող տարածքից որսված կարաս տեսակի ձկան միջին քաշը՝ 135.8 գրամ է, միջին երկարությունը՝ 15.2 սմ: Բուժվածության ցուցանիշը՝ $F=4.18$, $K=3.45$: Հետազոտված 67 առանձնյակները պատկանել են 2⁺, 3⁺ և 4⁺

տարիքային խմբերի: Փորձանմուշները որսվել են դնովի ցանցերով, որոնց խորշերի մեծությունը տատանվել է 42×42 մմ և 45×45 մմ սահմաններում:

Փոքր Սևանում օգոստոս-սեպտեմբեր ժամանակահատվածում կարասի որսը իրականացվել է 5-6 մետր խորությունների վրա, երբ ջրի ջերմաստիճանը տատանվում էր 19-21°C սահմաններում:

Ուսումնասիրված տարածքում կարասը սնվել է դետրիտով, որը կազմված է դիատոմային կանաչ թելանման ջրիմուռներից:

Կարասի կշռային և գծային աճի տվյալների վերլուծությունը ցույց է տվել, որ 2018թ. նույն ժամանակաշրջանի հետ համեմատ կարասի միջին գծային չափերը փոքրացել են: Փոքրացել են նաև կշիռը և առավելագույն չափերը: Այս փաստը խոսում է ձկների արդյունագործական ճնշման մասին, այնպես էլ աղիքային մակաբույծներով ձկան վարակվածության աստիճանի մեծացման, որը բերել է բազմաթիվ առանձնյակների մահացության: Այդպիսի բարձր վարակվածությունը բացատրվում է կարասի տեսակային և սննդառության առանձնահատկություններով, ինչպես նաև վերջինիս կենսաապայմաններով:

2021թ. երրորդ եռամսյակում Սևանա լճում իրականացվել է խեցգետնային համակեցության էկոլոգիական հետազոտություններ:

Կատարվել են խեցգետնի վերարտադրման, չափատարիքային, սեռական կառուցվածքի, բազմացման ժամանակահատվածի հետազոտություններ:

Խեցգետնաբանական հետազոտություններ են իրականվել փոքր Սևանի Ծովազարդ, Շորժա, Դրախտիկ և մեծ Սևանի՝ Ծովինար, Կարճաղբյուր, Արծվանիստ տեղամասերում:

Ուսումնասիրվել է խեցգետնի 1040 առանձնյակ, որից արու՝ 468 հատ, էգ՝ 572 հատ: Վերարտադրման ցուցանիշների գնահատման համար հետազոտվել է 190 էգ խեցգետին: Լճում խեցգետնի բազմացման ժամանակահատվածը սկսվել է փետրվարի երկրորդ տասնօրյակից: Բեղմնավորված ձվերից առաջնային թրթուրների ծնունդը գրանցվել է հունիսի վերջին և ավարտվել է հուլիսի առաջին տասնօրյակին:

Բեղմնավորմանը մասնակցած էգ առանձնյակների նվազագույն երկարությունը եղել է 8,2 սմ, առավելագույնը՝ 13,1 սմ: Բեղմնավորված ձվի միջին կշիռը կազմել է 11,5 մգ, նոր ծնված թրթուրների միջին կշիռը՝ 14,2 մգ: Էգերի և արուների հարաբերակցությունը տատանվել է 1:1 սահմաններում, աճի տեմպերը գրեթե միանման են:

Փորձանմուշների հետազոտությունները ցույց են տվել, որ արդյունագործական տարիքի առանձնյակները, որոնց չափերը գերազանցում են 9,0 սմ-ին, մաշկափոխանակություն իրականացրել են հուլիս-օգոստոս ամիսներին:

Սևանա լճում ուսումնասիրվող վերը նշված ջրային տարածքներում խեցգետնի թակարդներով (զսպանակաձև, չինական հորմոնաձև) իրականացված որսի արդյունքում բացահայտվել է, որ խեցգետնի արդյունագործական պոպուլյացիայի մոդալ

տարիքային խմբերը ուսումնասիրվող տեղամասերում կազմել են 2-3 տարեկան կենդանիները:

Սևանա լճում խեցգետնի ձևաբանական ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ արու խեցգետինների միջին չափը փոքր Սևանում 8.7 սմ, քաշը՝ 18.0 գրամ, մեծ Սևանում՝ 9.1 սմ, քաշը՝ 21.4 գրամ: Էգերի համար համապատասխանաբար ցուցանիշները փոքր Սևանում 9.2 սմ, քաշը՝ 19.5 գրամ, մեծ Սևանում՝ 9.6 սմ, քաշը՝ 23.3 գրամ:

Խեցգետնի թակարդներով ձեռք բերված փորձանմուշներում մաշկափոխանակություն իրականացրած առանձնյակների թվաքանակը աննշան է 2-3%, վերջինս վկայում է այն մասին, որ մաշկափոխանակության շրջանում կենդանիները պակաս շարժուն են և վատ են սնվում:

Որսամիջոցների որսունակության հետազոտությունները ցույց են տվել, որ որսամիջոցների միջև եղած հեռավորության մեծացմանը զուգընթաց որսունակության ցուցանիշը մեծանում է:

Նախորդ տարիների բեղունության ցուցանիշների համեմատական վերլուծությունը ցույց է տվել, որ առկա է վերարտադրման ցուցանիշների նվազման միտում: Վերջինս կարող է անթրոպոգեն ծանրաբեռնվածության արդյունքում պոպուլյացիայի երիտասարդացման հետևանք լինել:

-Էկոհամակարգերի և դրանց բաղադրիչների գույքագրում, հաշվառում և մոնիթորինգ.

Կառավարության 2021թ. սեպտեմբերի 2-ի N1427-Ն որոշմամբ 2021 թվականի համար սիգի արդյունագործական նպատակներով չափաքանակը ավելացվել է ևս 50 տոննայով և որսի իրականացման ժամկետը երկարաձգվել է մինչև ս.թ. հոկտեմբերի 15-ը, որի համար ավելացված չափաքանակի մասով «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ում և 5 մասնաճյուղերում ընդունվել են 341 հայտեր: Ներկայումս ընթանում է պայմանագրերի կնքման գործընթացը:

Շարունակվել են «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի և հողօգտագործողների միջև կնքված պայմանագրերի արխիվային փաստաթղթերի տվյալների թարմացման և թվայնացման աշխատանքները: Թվայնացվել են 72 հողօգտագործողների պայմանագրերի փաթեթներ և վերակնքվել է 1 պայմանագիր: Կատարված փոփոխությունների վերաբերյալ ուղղումներ են կատարվել տվյալների բազայում: Կատարվել է հողամասերի 6 իրավատերերի տվյալների փոփոխություն, 6 հողամասի օտարում, 1 պայմանագիր լուծվել է, կազմվել է 3 համաձայնագիր հողամասի վարձավճարի բարձրացման վերաբերյալ, կնքվել է 11 նոր պայմանագիր, որից 2-ը արդեն ստացել են իրավունքի պետական գրանցում, իսկ 9-ը դեռևս գրանցման փուլում են::

Ամփոփվել են «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ հողօգտագործողների կողմից ներկայացրած տարբեր խնդրանքներով դիմումները (ներդրումային ծրագրեր իրականացնելու, հողամասը օտարելու, նոր պայմանագրեր կնքելու, հողամասը

ենթավարձակալությամբ տրամադրելու, գույքի բաժանում կատարելու և այլն)՝ «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի խորհրդի նիստում քննարկելու և ընթացք տալու համար:

Կազմվել են «Սևան» ազգային պարկի հողամասերը վարձակալությամբ և/կամ կառուցապատման իրավունքով տրամադրելու 18 մրցույթային փաթեթներ և ներկայացվել են շրջակա միջավայրի նախարարություն:

3. Պարկի տարածքում անտառտնտեսական աշխատանքներ.

❖ Մասնաճյուղերի կողմից անհրաժեշտությամբ պայմանավորված անտառգիտական և անտառտնտեսական միջոցառումներ, սանիտարական հատումներ և խնամքի աշխատանքներ.

Շրջակա միջավայրի գլխավոր քարտուղարի պարտականությունները կատարող Ա. Խաչատրյանի 2021թ. օգոստոսի 26-ի № 485-Ա, «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի տնօրեն Պ. Ցուգունյանի 2021թ. օգոստոսի 27-ի № 121-Ա, ինչպես նաև «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատար Լ. Ազիզյանի 2021թ. օգոստոսի 27-ի № 893-Ա հրամաններով կազմված աշխատանքային խմբի կողմից առաջարկված հաշվեգնահատման մեթոդի համաձայն տեղամասերում ուսումնասիրվել են սանիտարական հատման ենթակա ծառերը, որի հիման վրա լրամշակվել են հաշվեգնահատման ցուցակները, կազմվել է «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի մասնաճյուղերի անտառներում 2021թ. իրկանացվելիք բնափայտի մթերման ծավալները հաստատելու մասին» հրամանի նախագիծը և ներկայացվել են շրջակա միջավայրի նախարարություն՝ համապատասխան ընթացք տալու համար: Շրջակա միջավայրի նախարարությունը 2021թ. հոկտեմբերի 01-ի ՆՆ/16.10/6768 գրությամբ թույլատրել է ՊՈԱԿ-ի Սևանի, Արտանիշի, Վարդենիսի, Մարտունու և Նորատուսի մասնաճյուղերում իրականացնել սանիտարական հատումներ:

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի Արտանիշ մասնաճյուղի Արտանիշի տեղամասում գտնվող միջպետական նշանակության Մ-14 ավտոճանապարհի Վարդենիս-Շորժա հատվածում հիմնանորոգման աշխատանքներին խոչընդոտող ծառերի հատման/էտման աշխատանքների արդյունքում հատատեղում կուտակված անտառայուրը 2021թ. սեպտեմբերի 23-ին մուտքագրվել է «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի պահեստ՝ 0,798 մ³ պահեստային վառելափայտ և 0,1 մ³ պահեստային ջախ:

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի Սևանի մասնաճյուղի Ախթամար տեղամասի 15, 16 և 17-րդ քառակուսիներով անցնող հանգստյան տան սեփականություն հանդիսացող 64վ օդային գծերի անխափան աշխատանքին խոչընդոտող ծառերի էտման և հատման աշխատանքների արդյունքում հատատեղում կուտակված անտառայուրը 2021թ. սեպտեմբերի 15-ին մուտքագրվել է «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի պահեստ՝ 0,105 մ³ պահեստային վառելափայտ և 1,86 մ³ պահեստային ջախ և իրացվել է:

«Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի Մարտունու մասնաճյուղի 6-րդ պահաբաժնի 53-րդ քառակուսու անտառաձածկ տարածքով անցնող վերգետնյա գազատարի մոտ

աճող և գազատարի սպասարկմանը խոչընդոտող կոճղաշիվային ծառերի էտման/
աշխատանքների արդյունքում հատատեղում կուտակված անտառայութը 2021թ.
սեպտեմբերի 29-ին մուտքագրվել է «Սևան» ազգային պարկ» ՊՈԱԿ-ի պահեստ՝ 0,007
մ³ պահեստային վառելափայտ և 0,98 մ³ պահեստային ջախ:

Առդիր՝ 1 խտանիշք:

«Սևան» ազգային պարկ»
ՊՈԱԿ-ի տնօրենի ժ/պ

Ա. Աբելյան

Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

2021 թվականի 3-րդ եռամսյակում իրականացված միջոցառումների ֆինանսական ցուցանիշների վերաբերյալ (աճողական)

<<Սևան>> ազգային պարկ>> ՊՈԱԿ

(հազար դրամ)

Ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների անվանումը	Բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման հոդվածների NN	Պետության կողմից տրվող հատկացումների հաշվին ստացվող եկամուտների և իրականացվող ծախսերի			Պարզաբանումներ և բացատրություններ ծախսման նպատակի վերաբերյալ
		Հաստատված նախահաշվի ցուցանիշները	Փաստացի կատարողականը	Գերաձախս կամ թերիրացում (փակագծերում գերաձախս, դրական նշանով թերիրացում)	
1	2	3	4	5=3-4	6
Ա. ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ՝ ԴԻՏԱՐԿՎՈՂ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾԻ ՍԿԶԲԻ ԱԶԱՏ ՄՆԱՑՈՐԴԸ				0.0	
Բ. ԴԻՏԱՐԿՎՈՂ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ՍՏԱՑՎՈՂ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ ԸՆԴԱՄԵՆԸ (տող1+տող2+տող3)		329120.5	221728.4	107392.1	
այդ թվում՝					
1. Դրամաշնորհներ ընդամենը,		329120.5	221728.4	107392.1	
որից՝					
1.1. Արտաքին պաշտոնական դրամաշնորհներ				0.0	
1.2. Դրամաշնորհներ Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից		329120.5	221728.4	107392.1	Ֆինանսական միջոցների հատկացումը կատարվում է պայմանագրով սահմանված ժամանակացույցի համաձայն
2. Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեից ստացվող սուբսիդիաներ				0.0	
3. Այլ եկամուտներ, որից՝		0.0	0.0	0.0	
3.1. Կազմակերպության հաշվեկշռում հաշվառվող գույքի (բացառությամբ հողի) վարձակալությունից				0.0	
3.2. Կազմակերպության տնօրինմանը հանձնված հողի վարձակալությունից				0.0	
3.3. Եկամուտներ ապրանքների մատակարարումից և/կամ ծառայությունների մատուցումից ընդամենը,		0.0	0.0	0.0	
այդ թվում՝					
- ծառայությունների մատուցումից				0.0	
- ապրանքների մատակարարումից կամ իրազույցից				0.0	
- այլ եկամուտներ				0.0	

Գ. ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐ (տող1+տող2)	x	329120.5	221728.4	107392.1	
Դ.ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԾԱԽՍԵՐ (տող1+տող2+տող3)՝ այդ թվում՝	x	329120.5	221728.4	107392.1	
Դ1.Կազմակերպության աշխատողների ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁԸ՝ ԸՆԴԱՄԵՆԸ, այդ թվում՝	x	329120.5	221728.4	107392.1	
Դ1.1 Աշխատանքի վարձատրություն	x	329120.5	221728.4	107392.1	
-Աշխատողների աշխատավարձեր և հավելավճարներ	4111	329120.5	221728.4	107392.1	
-Պարգևատրումներ, դրամական խրախուսումներ և հատուկ վճարներ	4112	0.0		0.0	
Դ2. Ծառայությունների և ապրանքների ձեռքբերում	x	0.0	0.0	0.0	
Դ2.1. Շարունակական ծախսեր		0.0	0.0	0.0	
-գործառնական և բանկային ծառայությունների ծախսեր	4211	0.0		0.0	
-էներգետիկ ծառայություններ	4212	0.0		0.0	
-Կոմունալ ծառայություններ	4213	0.0		0.0	
-Կապի ծառայություններ	4214	0.0		0.0	
-Ապահովագրական ծախսեր	4215	0.0		0.0	
-Գույքի և սարքավորումների վարձակալություն	4216	0.0		0.0	
-Այլ ծախսեր	4217	0.0		0.0	
Դ2.2 Գործուղումների և շրջագայության ծախսեր	x	0.0	0.0	0.0	
-Ներքին գործուղումներ	4221	0.0		0.0	
-Արտասահմանյան գործուղումների գծով ծախսեր	4222	0.0		0.0	
-Այլ (գործուղման հետ կապված) տրանսպորտային ծախսեր	4229	0.0		0.0	
Դ2.3. Պայմանագրային ծառայությունների ձեռքբերում	x	0.0	0.0	0.0	
-Վարչական ծառայություններ	4231	0.0		0.0	
-Համակարգչային ծառայություններ	4232	0.0		0.0	
-Աշխատակազմի մասնագիտական զարգացման ծառայություններ	4233	0.0		0.0	
-Տեղակատվական ծառայություններ	4234	0.0		0.0	
-Կառավարչական ծառայություններ	4235	0.0		0.0	
- Կենցաղային և հանրային սննդի ծառայություններ	4236	0.0		0.0	
-Ներկայագույքական ծախսեր	4237	0.0		0.0	
-Ընդհանուր բնույթի այլ ծառայություններ	4239	0.0		0.0	
Դ2.4. Այլ մասնագիտական ծառայությունների ձեռքբերում	x	0.0	0.0	0.0	
-Մասնագիտական ծառայություններ	4241				
Դ2.5. Ընթացիկ նորոգում և պահպանում (ծառայություններ և նյութեր)	x	0.0	0.0	0.0	
-Շենքերի և կառույցների ընթացիկ նորոգում և պահպանում	4251	0.0		0.0	
-Մեքենաների և սարքավորումների ընթացիկ նորոգում և պահպանում	4252	0.0		0.0	
Դ2.6. Նյութեր	x	0.0	0.0	0.0	

[illegible]

Ե. ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀԱՎԵԼՈՒՐԴ (ՊԱԿԱՍՈՒՐԴ) ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՐԻ ԹՅՈՒՆՆԵՐ (տող Գ - տող Դ)		0.0	0.0	0.0	
2. ԶՈՒՏ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐՈՒՄ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻՑ (տող 22 - տող 21)		0.0	0.0	0.0	
21. Կապիտալ ակտիվների ձեռքբերում այդ թվում՝	x	0.0	0.0	0.0	
21.1. ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ	x	0.0	0.0	0.0	
- Հենքերի և շինությունների ձեռք բերում	5111	0.0		0.0	
- Հենքերի և շինությունների կառուցում	5112	0.0		0.0	
- Հենքերի և շինությունների կապիտալ վերանորոգում	5113	0.0		0.0	
- Տրանսպորտային սարքավորումներ	5121	0.0		0.0	
- Վարչական սարքավորումներ	5122	0.0		0.0	
- Այլ մեքենաներ և սարքավորումներ	5129	0.0		0.0	
- Աճեցվող ակտիվներ	5131	0.0		0.0	
- Ոչ նյութական հիմնական միջոցներ	5132	0.0		0.0	
- Գեոդեզիական-քարտեզագրական ծախսեր	5133	0.0		0.0	
- Նախագծանախահաշվային աշխատանքներ	5134	0.0		0.0	
21.2. ՈՉ ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ	x	0.0	0.0	0.0	
- Հող	5411	0.0		0.0	
- Ընդերքային ակտիվներ	5421	0.0		0.0	
- Այլ բնական ծագում ունեցող ակտիվներ	5431	0.0		0.0	
- Ոչ նյութական ոչ արտադրական ակտիվներ	5441	0.0		0.0	
22. Կապիտալ ակտիվների վաճառքից մուտքեր	x	0.0		0.0	
Ե. ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՀԱՎԵԼՈՒՐԴ (ՊԱԿԱՍՈՒՐԴ) (տող Ե + տող 2)	x		0.0	0.0	

Տնօրենի ժ/պ

Լ. Ընկյան

«Ստաֆ Պլուս» Խորհրդատվական ընկերություն

Ս. Նազարեթյան

